

Kirke- nyt

Skellerup
og Ellinge
sogne

Nr. 4

OKTOBER - NOVEMBER - DECEMBER

13. ÅRGANG

Juleaften tager vi Ellinge kirke i brug igen. Der vil blive gudstjeneste kl. 16,00. Måske mangler der endnu lidt malerarbejde, men det må klares, inden vi holder festgudstjeneste med biskoppen som prædikant søndag den 16. januar kl. 10,15.

Sangene

11. december 1983. 3. søndag i advent

Vi synger meget for tiden. Advent er sangens tid, og julen er det ikke mindre. »Vi synger om den søde fred, at Helvede skal skælve ved vor julesang at høre«. Vi synger om glæde og fred og frelse og frihed og håb og lys og mod. Vi synger om Gud og mennesker og om himmel og jord. Vi synger om Jesus Kristus, Guds enbårne søn, Vor Herre, som er undfanget ved Helligånden, født af Jomfru Maria.

»Nu vil vi sjunge og være glad i Jesu Kristi navn«.

Men medens vi gør det, er der mennesker, som ikke synger, fordi de er i mørket og i dødens skygge. Dem handler den 3. adventssøndag om.

Der er mennesker i fangekældre og torturkamre. Al den glæde, de nogen sinde har kendt, er pint ud af sjæl og krop på dem. Der er mennesker, der mishandles sådan, at om de en gang vender tilbage til livet, vil evnen til at glædes være dræbt i dem for år fremover, måske for altid.

Mens vi synger glædessange, sker den slags.

Mens vi synger, trækkes nogen med døden. Kærligheden vil holde fast, vil ikke give slip, men døden kommer og gør alting forbi. »Dødens bitterhed« taler vi om, og det er det, at alt, hvad vi skulle, nåede vi ikke, og nu når vi det aldrig. Sorgen har vi tilbage. Kommer nogen-sinde glæden igen?

Nogen tør ikke leve denne dag til ende. Fra det første dagslys på denne dag nåede dem, har angsten nået dem, og slipper dem ikke et øjeblik. De ved ikke, hvorfra den kommer. Tør måske ikke vide det. Det hører med til angsten ikke at turde

spørge - og allersidst spørge sig selv. Være bange for noget som skal ske, bange for mennesker, bange for at huske noget, og de kan ikke flygte og ikke skjule sig.

Men nogen synger altså - om at alle skal vågne op til lys og glæde i et morgengry for alle dem, som er i mørket og i dødens skygge, så de kan stå op i frihed uden frygt og uden klage.

Hvor kommer det fra? Hvem fandt på det, som vi synger? Hvem gav os sangene? Det gjorde de, som var i mørket og dødens skygge. Sangene kommer fra dem. Inde fra det, som Grundtvig kalder julesorgen, som Brorson kalder tornene. Al salmehistorie fortæller os om det. Salmerne, som vi synger, er ikke hellige troubadourers muntre kling-klang. Det er toner fra sorgens kældre og angstens rum. Og det er jo underligt at tænke på, når vi synger om al det lys og al den glæde.

Vi er så vant til at tænke i sociale baner. Vi tænker: Der er nogen, som har det så frygteligt svært. Hvordan kan vi hjælpe dem, muntre dem op, føre noget glæde frem til dem, kaste lidt lys ind i deres mørke, dele noget af vores overskud og lykke med dem, dele noget af vores tro med dem? Men vore sange når ikke frem. Vor lykke er så tynd og bleg mod deres mørke. Vor tro så svag og stammende mod deres mørke. Vor tro så svag og stammende mod deres nød.

Men deres sange når frem til os, og vi synger dem, og vi opdager, at det er ikke mørkets sange, men glædessange. I mørket skaber de noget, som vi kan synge i lyset. »Hvad du så tungt har pløjet, er mig en evig høst«.

Hvordan kan det være, at det er sådan omvendt af, hvad vi skulle tro, og omvendt af hvad der er rimeligt.

Det er som om den gamle lov om menneskeoffer stadig gælder, at nogen

skal ofres, for at vi kan komme videre, eller at der er ting, vi ikke vil forstå, før det bliver hugget ind i os af den store tragedie.

Vi møder sådan et offer her i adventstiden: Johannes Døber. Han skulle »gå foran Herren«, det vil sige være hans herold om frelse, og det kunne sådan én som Johannes Døber fint være. Sådan et højt og stejlt menneske med et klart budskab, det kan nok rive flænger i al vor tunge upåvirkelighed. Ilden fra et menneskes lidenskab. Lyset fra den store frie og strenge ørken, som han kommer fra.

Men der kommer ingen sange ud af det. Der kommer skræk og vrede og omvendelse og tro og dåb og megen forbedring. Sangene kommer siden, da alt bliver anderledes, og vi ser, at de største spalter, der kommer i vor tillukkethed, det er, når der træder sådan et menneske ind i vor historie og siger os besked, og vi så hugger ham ned for hans utålelige sandhed. Da kan vi pludselig stå her og forstå omfanget af al vor synd og uretfærdighed.

Johannes Døberens død var så forfærdelig. En underholdning for et drukket selskab. Ikke blot fik man protesten slået ihjel, man fik sig et stort grin i tilgift. Og det lader Gud ske. Der er slet intet forsonende moment i det. Ikke det mindste lys.

Men der opstår et størrelsesforhold.

Johannes gik »foran Herren for at berede hans vej«. Der er gennem tiderne opfundet adskillige metoder til at berede vejen for Gud i verden, som forekommer meget bedre, end Johannes Døbers sørgelige død.

Men det går sådan, at i sammenligning med at et menneske sætter livet til i et mørke, hvor Gud ikke er at finde, er alle vellykkede arrangementer for at skaffe Gud fremgang i verden, ikke andet end uvirkeligt og nytteløst legetøj.

Thi det sidste handler om, hvad vi kan.

Men det første handler om, at Guds vej går der, hvor vores liv går til grunde i meningsløshed.

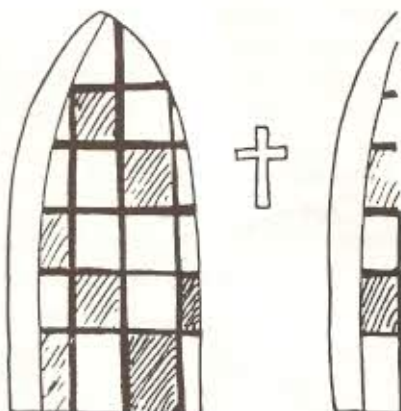
Sangene fødes ikke i menneskers musikalske tidsfordriv.

Sangene fødes der, hvor mennesker venter på Gud.

De handler om, at mørket ikke er det sidste.

At se Gud er det sidste.

Biskop Vincent Lind

Foredragsforeningens program 93/94

Torsdag den 14/10 kl. 19,30

i Ellinge forsamlingshus

Jens Bjørn, Hindsholm: Demokrati i roehøjde - hjælp til selvhjælp (med lysbilleder).

Torsdag den 4/11 kl. 19,30

i Skellerup forsamlingshus

Jørn Buck, Radio Syd, Åbenrå: Pandoras æske - nationale problemer i Østeuropa.

Tirsdag den 18/1 kl. 19,30

i Ellinge forsamlingshus

Jesper Mørk Hansen, læge i Gudme: Forstå dit ophav og gør dig fri.

Torsdag den 17/2 kl. 19,30

i Skellerup forsamlingshus

Knud Rasmussen, forstander på Egely, Middelfart: Om ungdomskriminalitet og ungdomsproblemer.

I forbindelse med dette foredrag afholdes generalforsamling.

Notitser

Møder for børn og mødre i præstegården er begyndt igen. Næste gang er 15. oktober kl. 9,30. Alle med små børn er velkomne.

Syeftermiddage - vi begynder igen torsdag den 21. oktober kl. 14,30 i konfirmandstuen. Er der transportproblemer, så ring til præstegården, 65 35 11 18.

Årets julekoncert bliver den 14/12 kl. 20,00 i Skellerup kirke. Koncerten er med orgel, obo og tværfløjte

Menighedens spalte(r)

Denne plads er beregnet til læsernes indlæg. Meninger, oplevelser, gode ideer - kort sagt, sæt fantasien i sving! Send noget skriftligt eller ring, så sætter vi det på skrift. Tlf. 65 35 11 18, Skellerup Byvej 44, Lone Wellner Jensen. Indlæg kan også sendes til de to øvrige medlemmer af »Kirkenyt«s »redaktion« - Janne Kølleskov, Skellerup, og Harald Lundsgaard, Ellinge.

Ellinge kirke

Arbejdet med kirkens indvendige istandsættelse har været under forberedelse i flere år.

Efter myndighedernes godkendelse af projektet - udarbejdet af arkitekt Alan Havsteen-Mikkelsen - gik håndværkerne i gang i juni måned, og det forventes, at vi kan tage kirken i brug juleaften i år.

Den sidste store istandsættelse - og større er ikke foretaget siden - blev gennemført i 1931. Her fik kirken bl.a. nye trægulve, stolestader og et luftvarmeanlæg, der i mange år var baseret på et fyr i kælderen - med fast brændsel. Netop soden fra dette fyr og fra de tidligere kakkellovne har indvirket på kirkerummets kalkede flader på en sådan måde, at selv når de var nykalkede, fremtrådte de skjoldede og misfarvede. Imødegåelsen af dette problem og istandsættelsen af væg- og hvælvetfladerne er en af hovedopgaverne ved denne restaurering. Dette arbejde og murerarbejdet i det hele taget forestås af Karl Ejner Hansen, Ellinge. Kirkerummet er i dag ryddet for inventar og kalkningsarbejdet er ved at blive afsluttet, efter at der også er foretaget en udbedring af et revnekompleks i hvælvet.

Der er fremdraget tre viekors som Nationalmuseet har påtaget sig at afdække - to i koret og et i tårnrummet.

Støbejernsvinduerne og inventaret, som ikke har været malet siden 1931, er ved at få en grundig overhaling og skal nymales af malermester Frede Christensen, Ferritslev. Hovedfarven på inventaret, som er en dyb rød farve, skal bevares.

En restaurering af kirkens teglgulv indgår også i projektet - især i koret og i våbenhuset har disse gulve voldt store problemer rent fugtmæssigt - med afskalling af stenene til følge. Årsagen ses nu, hvor gulvet i koret er taget op, det skyldes, at stenene var lagt direkte i jorden. Nu genlægges de på et isolerende lag leca. Vedligeholdelsesmæssigt har gulvets fuger været et stort problem, fordi de konstant gik i stykker. I forbindelse med gulvarbejdet føres der nu nye varmekanaler op til koret, så dette fremover kan opvarmes som resten af kirken. Træpodierne under bænkenes afkortes med én bänk i hver side for at give mere luft omkring prædikestol og døbefont. Fonten skal igen flyttes tilbage til sin gamle plads midt ud for korbuen, så dåbshandlingen bliver mere synlig for menigheden.

Det mørkebrune laklag på trægulvene

skal fjernes, således at gulvene fremover vil fremstå lyse og hvidskurede.

I våbenhuset skal de gamle middelalderlige loftsbjælker og remme restaureres - rådne dele skal erstattes af nyt træ. Tømrerarbejdet udføres af Niels Erik Hansen, Skellerup - smedearbejdet af Ellinge Smedie og elarbejdet der bl.a. medfører ny belysning i koret af Niels Uffe Jørgensen, Ullerslev.

Udsmykningsmæssigt indgår det i det samlede arbejde, at skriftfelterne i alterrammen samt kopien af Bertel Thorvaldsens Kristusfigur fra Domkirken i København i gips skal erstattes af en rigtig alter-

tavle - i den gamle ramme - udført af maleren Sven Havsteen-Mikkelsen, der har skabt mange kirkearbejder overalt i Danmark, bl.a. glasmosaikkerne i Skellerupkirke. Motivet er Emmaus, hvor Kristus viser sig for disciplene, og hvor de genkender ham, idet han bryder brødet - dette skete efter hans korsfæstelse og død.

Ud over at der bliver løst mange praktiske og vedligeholdelsesmæssige problemer, er målet med istandsættelsen også at højne og festliggøre Ellinge sogns gudstjenestehus.

*For menighedsrådet i Ellinge
Alan Havsteen-Mikkelsen*

»Emmaus-billeder«

Uddrag af sognepræst Ib Klausen, Tørrings artikel i Fyns Stiftsårbog, 1992.

Siden renæssancen har vi haft en lang række kunstnere, der har lavet endda meget stærk religiøs kunst, men deres billeder har haft en helt ukontrollabel forbindelse med den oversanselige virkelighed, fordi kunstnerne ikke har været forpligtet på evangeliet og trosbekendelsen. Deres billeder har derfor ikke været særlig anvendelige i gudstjenestelig sammenhæng, hvor det er nødvendigt med denne binding, fordi billederne skal være med til at præcisere, hvad kristendom er og dermed styrke det kristne fællesskab.

Nye udtryk for helheden

For at bryde den isolation, det enkelte menneske er havnet i, er det nødvendigt at minde om, at isolationen er selvskabt og ikke er menneskets sidste og eneste mulighed. Gud har aldrig svigtet sin skabning, selv om denne har fokuseret helt på egne evner og muligheder og ud fra disse har forsøgt at stable en bæredygtig virkelighedsforståelse på benene. Guds og menneskers virkelighed udgør i dag - som på skabelsens første dag - et hele; det kan nogle få århundreders udvikling sådan set ikke ændre noget ved.

Men det er nødvendigt at minde om denne helhed, som Gud selv gjorde synlig i Jesu person, og som stadig er synlig i hans menighed, og det er nødvendigt at finde nye udtryk for helheden. Billedkunsten kan igen komme til at spille en rolle, hvis teologer og billedkunstnere ellers kan finde ud af at trække på samme

hammel. Det indebærer, at teologerne skal acceptere den visuelle tilgang, der er til evangeliet, og kunstnerne skal opgive noget af den ret, de har til at være helt deres egne, og de må forpligte sig på evangeliet: Det sidste kan ske, uden at kunstnerne behøver at opgive deres eget kunstneriske udtryk - det viser Sven Havsteen-Mikkelsens »Emmaus«-billeder!

Sven Havsteen-Mikkelsen

Sven Havsteen-Mikkelsen (SHM) har som personligt troende kristen gjort sig sin stilling klar. Da jeg spurgte ham, om han nogensinde havde følt det som en indskrænkning i hans kunstneriske udfoldelsesmuligheder, svarede han, at han overhovedet ikke havde kunnet lave en eneste af sine altertavler uden denne binding; den er simpelt hen hans altomfattende inspiration, og den giver ham samtidig den nødvendige ydmyghed, kunstneren må være i besiddelse af for at kunne løse opgaven. Han ved som kristen, hvad frihed betyder, nemlig ikke at han har frihed til at gøre hvad som helst, men netop frihed til at gå under åget, et åg, der for ham er let at bære, fordi han lever af evangeliet. Det er således SHMs tro, der gør, at han kan skabe sine »Emmaus«-billeder og dermed fastholde opstandelsens realitet (- og for god ordens skyld: det er ikke hans billeder, der skaber troen!)

Men bindingen til evangeliet får ham ikke til at opgive sit eget kunstneriske udtryk. I alle billeder er SHM helt sin egen. Han har formået det, de fleste teologer ikke ville anse for muligt, og som de derfor altid er på vagt overfor: Han har fundet et almengyldigt udtryk, der peger

hen på Kristus som al virkelighedsforståelses ophav og formidler, og han har gjort helt på sin egen måde. Hans tro og teologiske refleksioner forhindrer, at han løber grasset, og hans billeder ender ikke i uforpligtende tomhed, som megen moderne kunst gør det, eller i kvalmende sentimentalitet.

SHM har foretaget en teologisk refleksion, hvilket er ret enestående for en moderne kunstner, og den hjælper ham til at blive fastholdt på opgaven, men denne refleksion forleder ham ikke til at levere et »færdigt« produkt. Hans refleksion tager aldrig overhånd: »Som kunstner kan man ikke nå længere end til at sætte igang. Men om man bare når det og får sat godt igang, da er billedet også lykkedes.«

Den visuelle tilgang til Guds virkelighed

SHM vil sætte igang. Han ved godt, at han kan yde et personligt bidrag til forkyndelsen, men han ønsker ikke, at hans tavler skal dominere forkyndelsen. Tavlen må ikke drukne i teologi. Men hans billeder er strengt kristocentriske, og de fastholder, at skabelse og åbenbaring sker under eet. Samtidig åbner de for en forståelse for og fastholder den visuelle tilgang til Guds virkelighed. De analyserer ikke opstandelsens mysterium, de præsenterer det snarere - de slår opstandelsens realitet fast som levende nærvær. SHMs »Emmaus«-billeder formår at trække den troende hen til grænsen mellem de to virkeligheder, sådan at Guds virkelighed kan bryde igennem og fylde menneskets.

Det er imidlertid ikke uden omkostninger at binde sig til evangeliet. Billedernes forkyndende kvalitet er kun »synlig« for den troende! En beskuer, der ikke selv kender til at være bundet af troen, står helt hjælpeløs over for SHMs billeder. Han

føler sig måske nok ramt af dem, men som oftest på en ubehagelig måde. Det er således karakteristisk for de fleste kunst anmeldere, at de ikke kan lide SHMs billeder! og i hvert fald gør de utrykkelig opmærksom på, at det der med Jesus, det kan de ikke forholde sig til. De vil nøjes med at give en rent æstetisk vurdering af hans billeder - og så ender de let i en surhed, som der ikke er belæg for. Jeg har således mødt kunsthistorikere, der tager direkte afstand fra SHMs billeder p.g.a. den stærke forkyndelse, der udgår fra disse, en dimension, de ikke vil acceptere, men det siger jo netop noget om hans billeders styrke og egenart: Lige det, de ikke-troende føler sig på en gang fascineret og frastødt af, er netop det, man som troende føler sig inspireret af, fordi det er med til at løse lidt op for opstandelsens mysterium.

»Emmaus«-motivet - det levende nærvær

Selv om SHM har skildret mange af de nytestamentlige beretninger, er det især lidelseshistorien, der har inspireret ham. Ofte laver han, når han har fået en bestilling på en altertavle, skitser af forskellige enkelt-episoder i lidelseshistorien, sådan at menighedsrådene har noget at vælge imellem. De foretrukne motiver er Getsemane, Korsgangen, Golgatha og Emmaus. SHM har således flere gange afleveret arbejder, hvor alle motiver er med, men Emmaus er nok alligevel motivet. SHM har om dette motiv sagt:

»Opstandelsesbilleder er jeg derimod bange for. Jeg har lavet en enkelt glasmosaik, som viser kvinderne ved graven (- en mindre mosaik i kapellet ved Bregninge kirke, Ærø, er forarbejdet til altertavlen i Tarm kirke) men ellers foretrækker jeg Emmaus-fortællingen. Den er der vidner

på. Der er noget, som er set af mennesker, så derfor synes jeg også, jeg kan male det. Den tomme grav og den opstandne selv er set af mennesker, men selve opstandelsens øjeblik har Gud åbenbart ikke ønsket vidner til. Derfor kan jeg heller ikke få mig til at forsøge at male det. Den hemmelighed har Gud villet beholde for sig selv.

Det betyder ikke, at jeg ikke tror på opstandelsen, for uden den bliver det meningsløst, så var der ingen grund til at beskæftige sig mere med Jesus og det, der fortælles om ham, men jeg kan ikke male det, der ikke er set af mennesker. Hele den tradition fra middelalderen med at male den opstandne rejsende sig fra en kasse eller stigende ud af klippegraven med et flag i hånden er fremmed for mig. Jeg kan ikke bruge den form, og den skildrer også noget, som teksterne forbigår i ærbødig tavshed. Gud i sin herlighed er det ikke givet os syndere at skue. Som menneske var Kristus hos os til og med sin død og begravelse, og som menneske kom han også til sine disciple efter opstandelsen.«

Citatet afslører meget om SHMs baggrund for at male kristne billeder. »Gud i sin herlighed er det ikke givet mennesker at skue«! Det gammel-testamentlige billedforbud, som både kirkefædre og reformatorer var meget optagne af at håndhæve, gælder også for SHM, og det giver ham en helt klar fornemmelse af, hvor langt han kan gå, når den historiske begivenhed og det levende nærvær smelter sammen. Det er af uhyre stor betydning, at han forstår at holde balancen, især når det drejer sig om et alterbillede, for her, ved nadverbordet, mødes nutiden med det evige, et møde der kommer til udtryk i nadverhandlingen. Selv om man ikke har forstået denne handling på helt samme måde, er det igennem snart 2000 år de samme ord, de samme tegn, der knytter

skaber og skabning sammen. SHMs »Emmaus«-billeder blander sig ikke i forståelsen, men de er sammen med ord og tegn med til at styrke den oplevelse af fællesskab med Gud, som den troende søger. De sætter så at sige tiden i stå for et øjeblik, og de yder et helt selvstændigt visuelt supplement til nadverbehandlingen.

Beretningen i Lukas 24, 13-35 viser, at man allerede i den første menighed har haft svært ved at fastholde den opstandne som nærværende, og beretningen viser da også, at man for at anskueliggøre nærværet har knyttet opstandelsesunderet sammen med nadvertraditionen: i beretningen er det brødets brydelse, der »afslører«, at Kristus er nærværende.

Det har altid været ret overkommeligt at fremstille dette øjeblik pædagogisk og symbolsk, men i SHMs »Emmaus«-billeder er der ingen pædagogiske pegefingre. Med enkle, kraftige penselstrøg trækker han beskueren hen til det punkt, hvor frelseren kommer til syne og forsvinder igen, sådan som enhver troende kender det. Med rene kunstneriske midler, med farver og - ikke mindst - med lys har han fanget det øjeblik, hvor følelse og erkendelse smelter sammen for de to disciple og bliver til vished, og SHM formår at gøre det sådan, at den historiske begivenhed bliver til levende nærvær for den, der betragter billedet.

SHM skaber med maleriske midler *synthesen* af tro på den ene side og sansning og erkendelse på den anden. I den forstand kan man godt sammenligne hans billeder med de græsk-ortodokse ikonbilleder. Hans billeder er ikke at forstå som en analyse af Lukas-beretningen; der er snarere et syntetisk udtryk for det øjeblik, opstandelsen bliver en realitet, dengang som nu.

Børnesiderne

Mortensaften

Mortensaften er den 10. november og Mortensdag den 11. november. Morten er en dansk omskrivning af navnet Martin.

Omkring år 315 til 397 levede der i Frankrig en mand, der hed Martin af Tours. Han var en meget god og from mand. Han gjorde mange gode gerninger og blev berømt for sit hellige liv. Folket ville derfor gerne gøre ham til biskop, hvilket han ikke ville være. Derfor flygtede han og gemte sig i en gåse-sti. Men folk opdagede hans skjulested, fordi gæssene skræppede op og derved røbede ham. Martin blev meget vred på gæssene og forbandede dem. Siden har de måttet af med livet til mortensdag/aften.

Martin blev udnævnt til biskop i år 386.

Måske er legenden om Martin/Morten og gæssene ikke rigtig sand. Traditionen med at spise mortensgås kan have sin forklaring i de gamle gilder på landet i november måned, hvor man fejrede høsten, spiste gæs og drak øl.

